

ISSN 0041-9125

ANALELE ȘTIINȚIFICE
ALE
UNIVERSITĂȚII „AL. I. CUZA”
DIN IAȘI

(SERIE NOUĂ)

ISTORIE

4001808
Periodice

TOMUL XXXVI

1990

COMITETUL DE REDACTIE

Profesor univ. dr. ION TODERAȘCU (redactor responsabil),
asistent univ. ALEXANDRU-FLORIN PLATON (secretar științific
de redacție), asistent univ. NELU ZUGRAVU (secretar)
asistent univ. OCTAVIAN-NICOLAE BOUNEGRU,
asistent univ. dr. GHEORGHE CLIVETI,
asistent univ. MIHAI COJOCARIU,
lector univ. dr. GHEORGHE PUNGĂ,
student MIHAI-RĂZVAN UNGUREANU

Pentru texte de limbă franceză
și limbă engleză au colaborat :

conf. dr. MARIA PAVEL

conf. dr. GRIGORE VEREŞ

SUMAR

AVERTISMENT

1997

B.C.U. M. E. M. SGU P-3

ISTORIE

ado - 3.478

50 DE ANI DE LA MOARTEA LUI N. IORGА

Pag.

ION AGRIGOROAIEI, N. Iorga și consolidarea României întregite

3

STUDII

NELU ZUGRAVU, Aspecte ale istoriei Scythiei Minor (secolele IV—VII)	15
GH. PUNGA, Cu privire la organizarea administrativă a Țării Moldovei la mijlocul veacului al XVI-lea	31
GH. PLATON, Conștiința națională românească: geneză, emergență, orizont european. (I)	39
DUMITRU VITCU, GABRIEL BĂDĂRĂU, Implicații politice ale emigrărilor românești spre America pînă la 1918	49
GHEORGHE IACOB, On the Constitutional Regime in Romania (1866—1914)	77
I. CIUPERCA, Regimul național-socialist, regim totalitar. (I)	77
EMILIAN BOLD, Ocuparea zonei demilitarizate a Rhenaniei sau „operația Schulung”. (II)	87

DOCUMENTE

I. CAPROŞU, O condică de documente a familiei Donici (II)	105

MISCELLANEA

NICOLAE URSULESCU, Preocupări ale abatului Henri Breuil privind unele descoperiri arheologice din România	127

ADDENDA ET CORRIGENDA

GH. PUNGA, Cu privire la unele răscoale țărănești din veacul al XVI-lea	131

RECENZII ȘI NOTE BIBLIOGRAFICE

A. ISTORIA ROMÂNILOR

N. IORGA, <i>Istoria românilor din Ardeal și Ungaria</i> , ediție îngrijită de GEORGESCU PENELEA, București, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1989, 565 p. (Gh. Platon)	135
note și indice de LUCIAN NASTASĂ, cuvînt înainte și studiu introductiv de LUCIAN NASTASĂ, cuvînt înainte și studiu introductiv de AL. ZUB, București, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1990, 387 p. (Gh. Platon)	135

- P. P. PANAITESCU, *Nicolae Milescu Spătarul (1636—1708)*, versiune românească de SILVIA P. PANAITESCU, ediție îngrijită, studiu introducțiv și note de ȘTEFAN S. GOROVEI, Iași, Ed. Junimea, 107 p. (Ion Toderașcu) 136
- DUMITRU VELCIU, *Cronica anonimă a Moldovei (1661—1709). Pseudo-Nicolae Costin. Studiu critic*, București, Ed. Minerva, 290 p. (Ion Toderașcu) 137
- Universitatea „Babeș—Bolyai“ din Cluj, Catedra de Istorie. Biblioteca Centrală Universitară. Profesor universitar doctor POMPILIU TEODOR la vîrsta de 60 de ani. Introducere (de Nicolae Bocșan, Nicolae Edroiu și Aurel Răduțiu) și Bibliografia operei (de Károly Iolanda și Maria Pagu), Cluj-Napoca, 1990, 37 p. (Ion Toderașcu) 137
- Suceava. *Documente privitoare la istoria orașului, 1388—1918*, vol. I, întocmit de VASILE GH. MIRON, MIHAI-ȘTEFAN CEAUȘU, IOAN CAPROȘU, GAVRIL IRIMESCU, București, 1989, 861 p. + 1 hartă (Gh. Pungă) 138
- ALEXANDRU I. GONTA, *Documente privind istoria României, A, Moldova, veacurile XIV—XVI (1384—1625)*, Indicele numelor de locuri, Ediție îngrijită și prefată de I. CAPROȘU, București, Ed. Academiei, 1990, 301 p. (Gh. Pungă) 139
- ALEXANDRU I. GONTA, *Legăturile economice dintre Moldova și Transilvania în secolele XIII—XVII*, ediție, prefată, bibliografie și indice de I. CAPROȘU, București, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1989, 252 p. (Alexandru-Florin Platon) 140
- I. CAPROȘU, *O istorie a Moldovei prin relațiile de credit pînă la mijlocul secolului al XVIII-lea*, Universitatea „Al. I. Cuza“, Iași, 1989, 216 p. (Nelu Zugravu) 142
- NICOLAE STOICESCU, *Constantin Șerban*, București, Ed. Militară, 1990, 134 p. (Florin Pintescu) 144
- Monumenta Linguae Dacoromanorum. Biblia, 1688, Pars I. Genesis*. Volum întocmit de: ALEXANDRU ANDRIESCU, VASILE ARVINTE, IOAN CAPROȘU, ELSA LÜDER, PAUL MIRON, MIRCEA ROȘIAN, MARIETTA UJICĂ. Text stabilit și îngrijire editorială de VASILE ARVINTE și IOAN CAPROȘU, Iași, 1988, 556 p. (Nelu Zugravu) 145
- ECATERINA TARALUNGĂ, *Dimitrie Cantemir. Contribuții documentare la un portret*, București, Ed. Minerva, 424 p. (C. Asăvoaie) 146
- VLAD GEORGESCU, *Istoria ideilor politice românești (1369—1878)*, München, Ion Dumitru-Verlag, 1987, 355 p. + Bibliografie (p. 357—411), Grafice (p. 413—475), Indice alfabetic (p. 477—491) (Alexandru-Florin Platon) 147
- SILVIU DRAGOMIR, *Studii privind istoria revoluției române de la 1848*, Ediție, introducere, note, comentarii de POMPILIU TEODOR, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1989, 218 p. (Gh. Platon) 149
- Călători români pașoptiști*, Studiu introductiv, antologie și note de DAN BERINDEI, București, Ed. Sport-Turism, 1989, 199 p. (Gh. Platon) 149
- Documente privind domnia lui Alexandru Ioan Cuza*, vol. I (1859—1861), volum întocmit de DAN BERINDEI (responsabil), ELISABETA OPRESCU și VALERIU STAN, București, Ed. Academiei, 1989, XLV + 347 p. (Gh. Platon) 150
- I. AGRIGOROAIEI, V. CRISTIAN, GH. IACOB, *România de la Independență la Marea Unire*, Universitatea „Al. I. Cuza“, Iași, 1989, 382 p. (Ion Toderașcu) 150
- Z. ORNEA, *Viața lui C. Stere*, vol. I, București, Ed. Cartea Românească, 1989, 590 p. (Gh. Platon) 151
- ION BULEI, *Atunci cînd veacul se năștea. Lumea românească (1900—1908)*, București, Ed. Eminescu, 1990, 431 p. (Gh. Platon) 152
- VALERIU BRANIȘTE, *Corespondență*, vol. III (1902—1910), ediție îngrijită de GHEORGHE IANCU și VALERIU CALIMAN, București, Ed. Minerva, 1989, 312 p. (Gh. Platon) 153
- IOAN SCURTU, *Contribuții privind viața politică din România. Evoluția formei de guvernămînt în Istoria modernă și contemporană*, București, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1988, 665 p. (Gh. Iacob) 153

„Anuar“, I. Publicație a Societății de Științe Istorice din România, Filiala Prahova, Ploiești, 1989, 177 p. (<i>Alexandru-Florin Platon</i>)	186
„Patrimoniu. Almanah de cultură istorică“, nr. 1, Chișinău, 1990 (<i>Nelu Zugravu</i>)	187

**AL XVII-LEA CONGRES INTERNATIONAL
DE ȘTIINȚE ISTORICE,**

Madrid, 1990

17-e Congrès International des Sciences Historiques. I. <i>Grands Thèmes, Méthodologie, Sections Chronologiques (1)</i> ; II, <i>Sections Chronologiques (2), Organismes affiliés, Commissions internes, Tables rondes. Rapports et abbrégés</i> , vol. I—II, Madrid, 1990, 678 p. + index, p. 681—700 (<i>Alexandru-Florin Platon</i>)	189
„Nouvelles Études d'Histoire“, Tome VIII, București, Ed. Academiei Române, 1990, 316 p. (<i>Mihai-Răzvan Ungureanu</i>)	191
Al XVII-lea Congres Internațional de Științe Istorice, Madrid, 1990 (<i>Mihai-Răzvan Ungureanu</i>)	194

VIATA ȘTIINȚIFICĂ

Primiri în Academia Română (<i>Ion Toderașcu</i>)	197
Viața științifică a Facultății de Istorie (1989—1990) (<i>Nelu Zugravu, Mihai-Răzvan Ungureanu, Sorin Ioan Sitea, Lucrețiu Mihăilescu-Bîrliba, Ariadna Nemțeanu</i>)	198
Călătorie arheologică în Franța (<i>Nicolae Ursulescu</i>)	203
Le VII-ème symposium international „Les Semaines philippopolitaines“, Plovdiv—12 octombrie 1990 (<i>Octavian Bouneagu</i>)	206
Profesorul Mircea Petrescu-Dîmbovița la 75 de ani (<i>Attila László</i>)	209
Profesor dr. Emilian Bold la a 65-a aniversare (<i>Ion Agrigoroaiei</i>)	213
Profesorul Marin Dinu la a 65-a aniversare (<i>Nicolae Ursulescu</i>)	219
Profesor dr. Pompiliu Teodor la vîrstă de 60 de ani (<i>Alexandru-Florin Platon</i>)	223

NOTICIILE ALESE

TABLE DES MATIÈRES

AVERTISSEMENT

50 ANS DEPUIS LA MORT DE N. IORGA

Pag.

- ION AGRIGOROAIEI, N. Iorga et la consolidation de la Roumanie réunifiée 3

ÉTUDES

NELU ZUGRAVU, Aspects de l'histoire de Scythia Minor (IV-ème—VII-ème siècles)	15
GH. PUNGĂ, Sur l'organisation administrative de la Moldavie au milieu du XVI-ème siècle	31
GH. PLATON, La conscience nationale roumaine: genèse, émergence, horizon européen (I)	39
DUMITRU VITCU, GABRIEL BĂDĂRĂU, Implications politiques de l'émigration roumaine vers l'Amérique jusqu'en 1918	49
GHEORGHE IACOB, On the Constitutional Regime in Romania (1866—1914)	65
I. CIUPERCA, Le régime national-socialiste, régime totalitaire (I)	77
EMILIAN BOLD, L'occupation de la zone démilitarisée de la Rhénanie ou „l'opération Schulung“ (II)	87

DOCUMENTS

- I. CAPROŞU, Un registre de documents de la famille Donici (II) 105

MISCELLANEA

- NICOLAE URSULESCU, Préoccupations de l'abbé Henri Breuil concernant certaines découvertes archéologiques en Roumanie 127

ADDENDA ET CORRIGENDA

- GH. PUNGĂ, Sur quelques révoltes paysannes du XVI-ème siècle 131

COMPTES-RENDUS ET NOTES BIBLIOGRAPHIQUES

A. HISTOIRE DES ROUMAINS

N. IORGA, Histoire des Roumains de Transylvanie et de Hongrie, éditée par GEORGETA PENELEA, Bucarest, Editions Scientifiques et Encyclopédiques, 1989, 565 p. (Gh. Platon)	135
VASILE PÂRVAN, <i>Etudes d'histoire médiévale et moderne</i> , édition, notes et index par LUCIAN NASTASĂ, avant-propos et introduction par AL. ZUB, Bucarest, Editions Scientifiques et Encyclopédiques, 1990, 387 p. (Gh. Platon)	135

„Annuaire“, I. Publication de la Société des Sciences Historiques de Roumanie, Filiale de Prahova, Ploiești, 1989, 177 p. (Alexandru-Florin Platon)	186
„Patrimoine. Almanach de culture historique“, no. 1, Chișinău, 1990 (Nelu Zugravu)	187

LE XVII-ÈME CONGRÈS INTERNATIONAL DES SCIENCES HISTORIQUES

Madrid, 1990

17-e Congrès International des sciences historiques. I. <i>Grands Thèmes, Méthodologie, Sections Chronologiques (1)</i> ; II, <i>Sections Chronologiques (2), Organismes affiliés, Commissions internes, Tables rondes. Rapports et abbrégés</i> , t. I-II, Madrid, 1990, 678 p., index, p. 681—700 (Alexandru-Florin Platon)	189
„Nouvelles Études d'Histoire“, Tome VIII, Bucarest, Editions de l'Académie Roumaine, 1990, 316 p. (Mihai-Răzvan Ungureanu)	191
Le XVII-Ème Congrès International des Sciences Historiques, Madrid, 1990 (Mihai-Răzvan Ungureanu)	194

LA VIE SCIENTIFIQUE

Réceptions à l'Académie Roumaine (Ion Toderășcu)	197
La Vie scientifique de la Faculté d'Histoire (1989—1990) (Nelu Zugravu, Mihai-Răzvan Ungureanu, Sorin Ioan Sitea, Lucrețiu Mihăilescu-Bîrliba, Ariadna Nemțeanu)	198
Voyage archéologique en France (Nicolae Ursulescu)	203
Le VII-Ème symposium international „Les Semaines philippopolitaine“, Plovdiv, 9—12 octobre 1990 (Octavian Bouneagu)	206
Le Professeur Mircea Petrescu-Dîmbovița à 75 ans (Attila László)	209
Le Professeur Emilian Bold à 65 ans (Ion Agrigoroaiei)	213
Le Professeur Marin Dinu à 65 ans (Nicolae Ursulescu)	219
Le Professeur Pompiliu Tecdor à 60 ans (Alexandru-Florin Platon)	223

AVERTISMENT

Revista noastră apare, începînd cu acest număr, într-o formă nouă, mai aproape de aspirațiile instituției universitare pe care o reprezintă și ale științei istorice, atât de cuprinzătoare și sensibilă la prime-niri. Intentiile noului colectiv redațional, rezumate în această prevenire, pot fi socotite un program de lucru, aflat la început de drum nou, prin urmare incomplet și, în consecință, sensibil la sugestii.

Preocupările noastre vor avea drept constantă un Sumar cît mai reprezentativ, bogat și divers, cu pagini de cercetare fundamentală (structurală, instituțională, politică, culturală, editarea izvoarelor), de orientări noi, metodologie nouă, inter- și pluridisciplinaritate, repunerea în circulație a unor texte ce-și revendică de mult acest drept (printr-o rubrică de Restitutio), încurajarea cercetărilor de istorie universală, multă vreme neglijate sau numai tangențial întreprinse. Găsim necesar și un capitol care să se îndrepte direct spre colegii noștri din învățămîntul preuniversitar și care să cuprindă istorie controversată, lămuriri de concepte ori pagini de sinteză atât de utile celor de la catedră.

Dorim un Cuprins care să înregistreze cît mai ritmic (desigur, și în limitele spațiului) aparițiile din domeniul istoriei și din științele conexe. Avem în vedere aici atât cartea românească cît și aceea străină. Revistele de specialitate de la noi, dar și din istoriografia universală, cîte ne sunt accesibile, vor fi și ele semnalate sub enunțul, obișnuit, „Revista revistelor“. Reuniunile naționale și internaționale de profil, cu sau fără participare directă, vor sta, de asemenea, în atenția publicației noastre.

Viața științifică a Facultății de Istorie își va găsi o reflectare, pe care o dorim cît mai fidelă și mai cuprinzătoare, într-o rubrică specială. Vom promova, în continuare cu și mai multă insistență, cercetarea studențească, atât de importantă pentru prefigurarea viitorului în domeniul istoriei.

Publicație a cadrelor didactice și studenților Facultății noastre, „Analele Universității „Al. I. Cuza“, seria Istorie, își așteaptă și alți colaboratori, colegi din cercetare și din învățămînt. Numărul de față este un argument și în acest sens.

Comitetul de redacție